

HALLINTOSÄÄNTÖ / PÄÄTÖSVALLAN MÄÄRÄÄMISTÄ EDELLYTTÄVÄT SÄÄNNÖKSET
OPPIVELVOLLISUUSLAKI

Hyvinvointilautakunta 19.05.2021 § 68

toimialajohtaja Juha Valta (puhelin 044 4970 400):

Uusi oppivelvollisuuslaki (1214/2020) tulee voimaan 1.8.2021. Oppivelvollisuus laajenee ja toisen asteen opinnoista tulee maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville nuorille. Oppivelvollisuus alkaa entiseen tapaan, kun lapsi täyttää 7 vuotta. Jatkossa oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto). Maksuttomuus kestää sen kalenterivuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 20 vuotta, ellei opiskelija tätä ennen suorita tutkintoa. Anomuksesta opintojen maksuttomuuteen voi hakea jatkoaikaa sen vuoden loppuun, kun oppivelvollinen on täyttänyt 20 vuotta. Tämä saattaa tulla kyseeseen esimerkiksi kaksoistutkintoa suorittaessa tai lukion suorittamisessa neljässä vuodessa.

Hakeutumisvelvoitetta koskevat säännökset tulivat voimaan jo 1.1.2021. Velvoite hakeutua ja jatkaa toisen asteen koulutuksessa vaikuttaa käytännössä niihin nuoriin, jotka keväällä 2021 ovat perusopetuksen 9.luokalla (pääosin vuonna 2005 syntyneet). Tästä perusopetuksen päättävästä ikäluokasta alkaen oppivelvollisuuden laajeneminen koskee kaikkia perusopetuksesta toiselle asteelle siirtyviä nuoria. Perusopetuksen jälkeisiin opintoihin hakeutumisvelvollisuus jatkuu, kunnes oppivelvollinen saa koulutuspaikan.

Muutos tuo mukanaan monia uusia velvoitteita myös opetuksen järjestäjälle ja oppilaiden asuinkunnalle. Muutokset ja vastuun laajeneminen koskevat erityisesti laajentamista, asuinkunnan vastuuta opiskelupaikkaa vaille jääneiden ja opintonsa keskeyttäneiden opiskelijoiden tuesta ja opetuksesta. Oppivelvollisuuslaissa ei määritellä, mikä taho asuinkunnassa vastaa oppivelvollisen ohjauksesta ja valvonnasta. Kukin kunta päättää itse, miten ohjaus ja valvonta kunnassa järjestetään ja mikä taho vastaa asuinkunnalle oppivelvollisuuslaissa säädetyistä ohjaus- ja valvontatehtävistä. Kunnan hallintosäännön tulee tunnistaa asuinkunnalle oppivelvollisuuslaissa säädetyt tehtävät.

Oppivelvollisella on perusopetuksen päättymisen jälkeen velvollisuus hakeutua toisen asteen koulutukseen joko yhteishaussa tai muulla tavoin. Perusopetuksen järjestäjän tehtävänä on ohjata ja valvoa, että sen oppilaana oleva oppivelvollinen täyttää hakeutumisvelvollisuutensa. Perusopetuksen järjestäjä "saattaen vaihtaa" oppilaat toiselle asteelle. Käytännössä tämä tarkoittaa, että perusopetuksen järjestäjän on seurattava sitä, onko oppivelvollinen hakeutumassa oppivelvollisuuslain edellyttämään koulutukseen, saako oppivelvollinen opiskelupaikan, ottaako hän sen vastaan ja aloittaako oppivelvollinen siellä koulutuksen. Perusopetuksen järjestäjän vastuulla on ohjata ja valvoa oppivelvollisia perusopetuksen ja yhteishaun

aikana. Osana tätä ohjausta perusopetuksen järjestäjä arvioi yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kanssa, mikä koulutus on opiskelijalle sopivin ottaen huomioon erityisen tuen tarpeet. Oppilaalla on oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppivelvollisen nuoren huoltajan tai muun laillisen edustajan tulee huolehtia siitä, että nuori suorittaa oppivelvollisuuden (OVL 9§): Jos huoltaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö tämän velvollisuuden, hänet voidaan tuomita oppivelvollisuuden valvonnan laiminlyönnistä sakkorangaistukseen (OVL 22§).

Koska Muhoksen kunta järjestää lukiokoulutusta, Muhoksen lukiossa opiskelevien osalta oppivelvollisuuden suorittamisen valvontavastuu säilyy kunnalla.

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella henkilöllä, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin liittyvää ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa oppimäärä on suoritettu. Vastaava jatko-ohjausvelvoite tulee voimaan myös ammatillisessa koulutuksessa 1.8.2021 lukien. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneella henkilöllä, jonka tarkoituksena on hakeutua tutkinnon suorittamisen jälkeen jatko-opintoihin, mutta joka ei ole saanut opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada ohjausta jatko-opintoihin liittyvään hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin tutkinnon suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana.

Oppivelvollisten opiskelijoiden tilanne tarkistetaan vuosittain päätettävänä tarkistuspäivänä elokuun lopussa. Jos joku perusopetuksen päättävä on jäänyt ilman opiskelupaikkaa, perusopetuksen järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan tästä oppilaan asuinkunnalle, jolloin ohjaus- ja valvontavastuu siirtyy asuinkunnalle. Asuinkunta on se kunta, jonka alueella oppivelvollinen tosiasiaassa asuu. Joissain tilanteissa asuinkunta voi olla eri kuin väestötietojärjestelmään merkitty kotikunta, esimerkiksi jos opiskelija asuu tilapäisesti opiskelupaikkakunnalla, joka ei ole hänen kotikuntansa. Jos muuta tietoa asuinkunnasta ei ole, asuinkunnaksi katsotaan väestötietojärjestelmään merkitty kotikunta.

Jos oppivelvollinen jää ilman opiskelupaikkaa tai keskeyttää opintonsa, edellinen koulutuksen järjestäjän tekee ilmoituksen oppivelvollisen asuinkunnalle. Asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuu alkaa, kun oppivelvollisen asuinkunnalle on tehty oppivelvollisuuslaissa tarkoitettu ilmoitus vailla opiskelupaikkaa olevasta tai opintonsa keskeyttäneestä oppivelvollisesta.

Asuinkunnan tehtävänä on perusopetuksen järjestäjän tekemän ilmoituksen perusteella selvittää niiden perusopetuksen keväällä päättäneiden nuorten tilanne, jotka vielä syksyllä ovat ilman opiskelupaikkaa. Nuoret saavat ohjausta toisen asteen koulutukseen hakeutumiseksi. Tarvittaessa nuoria ohjataan myös hakeutumaan muiden palveluiden, kuten terveys- ja sosiaalipalveluiden sekä kuntoutuspalveluiden piiriin. Jos soveltuvaa opiskelupaikkaa ei ohjauksesta ja yhteistyöstä huolimatta löydy ja nuori arvioidaan koulukuntoiseksi, kunnalla on velvollisuus osoit-

taa oppivelvolliselle opiskelupaikka soveltuvassa nivelvaiheen koulutuksessa. Jos arvioidaan, että nuori ei ole koulukuntoinen, häntä ohjataan tarvittaessa hakemaan oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä.

Asuinkunnan tehtävänä on vastaavalla tavalla koulutuksen järjestäjän tekemän ilmoituksen perusteella ohjata myös niitä oppivelvollisia, jotka ovat keskeyttäneet toisen asteen opintonsa ja joilla ei ole uutta opiskelupaikkaa. Jos oppivelvollinen ei ohjauksen jälkeen ole saanut opiskelupaikkaa, viimesijaisena vaihtoehtona asuinkunnan tehtävänä on osoittaa opiskelupaikka.

Oppivelvollisuuslaissa säädetään perusopetuksen jälkeisen koulutuksen maksuttomuudesta, sen ajallisesta kestosta, maksuttomuuden laajuudesta sekä majoitus- ja matkakorvausten myöntämisestä oppivelvollisille. Perusopetuksen jälkeisen koulutuksen maksuttomuutta ei ole rajattu oppivelvollisuuteen. Oppivelvollisena aloitettu koulutus on opiskelijalle maksutonta sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta. Oikeus maksuttomaan koulutukseen päättyy kuitenkin jo ennen tätä, kun opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon.

Perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa kunnalle tai koulutuksen järjestäjälle ei ole säädetty koulumatkaetuuden järjestämisvelvollisuutta. Koulumatkojen maksuttomuudesta säädetään koulumatkatukilaissa. ja koulumatkatuen myöntää Kansaneläkelaitos.

Muhoksen kunnan hallintosääntöön on tehtävä lisäykset seuraavista tehtävistä 1.8.2021 voimaan tulevan oppivelvollisuuslain perusteella:

1. kuka päättää oppivelvollisen oppilaan opintojen keskeytyksestä (OVL7§)
2. kuka päättää opiskelijan opintososiaalisista eduista ja opintojen maksuttomuudesta sekä maksuttomuuden pidentämisestä (OVL 16 § ja 17§)
3. kuka päättää majoituskorvauksesta oppivelvolliselle (OVL 19§ ja 20§)
4. kuka päättää matkakorvauksesta oppivelvolliselle (OVL 21§)
5. kuka päättää opiskelupaikan osoittamisesta, mikäli oppivelvollinen ei ole ohjauksesta huolimatta aloittanut perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa (OVL15 §).

Esityslistan liitteenä on hallintosäännön oppivelvollisuuslain mukaiset lisäykset Muhoksen kunnan hallintosääntöön sekä oheismateriaalina Oppivelvollisuuslain (OVL) luvut: 3 Oppivelvollisuuden ohjaus- ja valvontavastuu sekä 4 Koulutuksen maksuttomuus.

TOIMIALAJOHTAJAN ESITYS: Hyvinvointilautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy liitteenä olevat hallintosäännön oppivelvollisuuslain mukaiset lisäykset Muhoksen kunnan hallintosääntöön.

KÄSITTELY: Puheenjohtaja esitti, että liitteessä olevat muutosesitykset

hallintosääntöön käydään pykälittäin läpi. Lautakunta hyväksyi puheenjohtajan esityksen.

Toimialajohtaja selosti 40 §:n Hyvinvointilautakunnan tehtävät, kokoonpano ja ratkaisovaltaan esitettyä lisäystä ja lautakunta hyväksyi esityksen.

41 §:n Hyvinvointijohtajan erityinen ratkaisovalta, esitetyn lisäyksen kohdalla toimialajohtaja Juha Valta ilmoitti olevansa kohdassa esteellinen asianosaisena ja poistui kokouksesta. Pykälän lisäsesitys käytiin puheenjohtajan selostuksen pohjalta läpi ja lautakunta hyväksyi esitetyn lisäyksen. Tämän jälkeen toimialajohtaja Juha Valta liittyi kokoukseen takaisin.

Toimialajohtaja selosti 42 §:n Rehtori ja koulun toiminnasta vastaava rehtori ja hänen erityinen päätösvaltaan esitettyjä lisäyksiä. Lautakunta hyväksyi kaikki esitetyt lisäykset.

PÄÄTÖS: Hyvinvointilautakunta hyväksyi toimialajohtajan esityksen yksimielisesti.
